

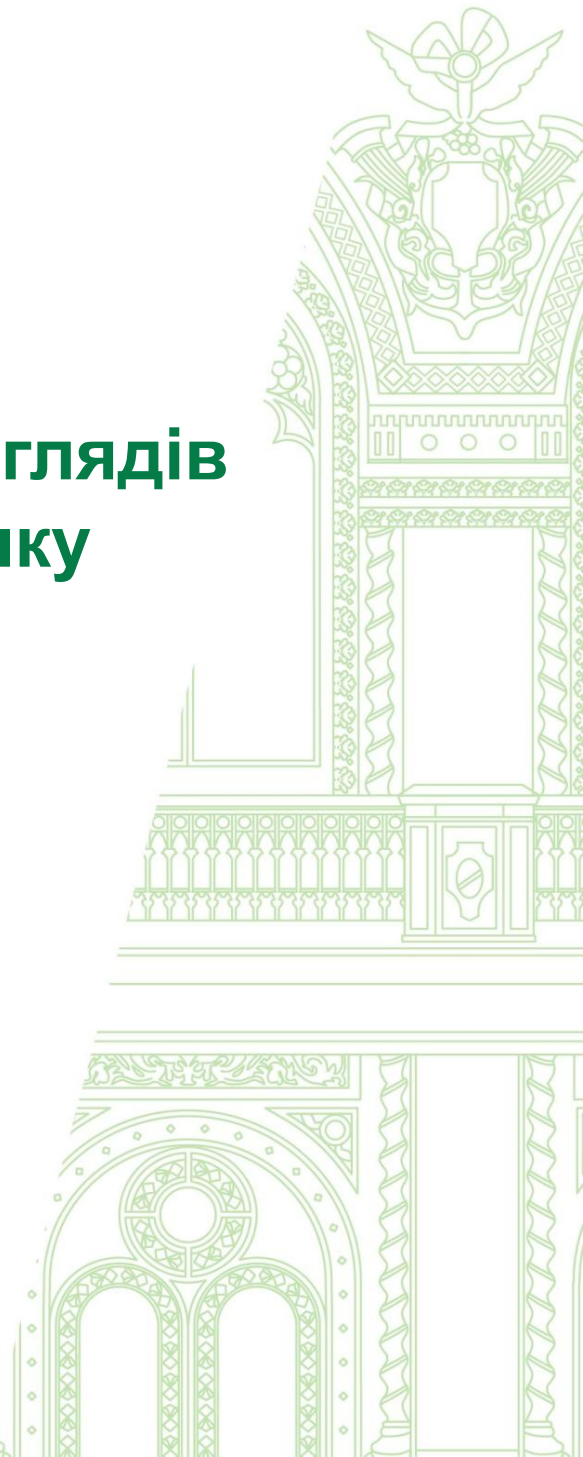

Національний
банк України

Результати періодичних оглядів індикатора грошового ринку UONIA

Олександр АРСЕНЮК
Департамент відкритих ринків
Національний банк України

Київ, 31 жовтня 2025

Періодичний огляд індикаторів: основне

МЕТА ОГЛЯДУ: визначити, чи є необхідність у:

✓ заміні існуючих індикаторів

✓ коригуванні їх методології

✓ коригуванні інших важливих аспектів (час розрахунку, порядок публікації тощо)

ОБ'ЄКТИ ОГЛЯДУ

- **Ринкові умови:** чи дозволяє ринок регулярно розраховувати надійний індикатор?
- **Структурні зміни на ринку:** чи відображає існуючий індикатор ринкові реалії та чи відповідає потребам учасників ринку?
- **Методологія індикатора:** чи були виявлені ті або інші вади або слабкі місця методології під час її застосування?
- **Операційні аспекти:** чи були виявлені ті або інші вади чи недоліки операційних аспектів розрахунку/оприлюднення індикатора (ненадійне джерело даних, технічні збої тощо)?

ПЕРІОДИЧНІСТЬ ОГЛЯДУ

- **щопівроку** – не пізніше лютого та серпня відповідно;
- **«ad-hoc»** – у разі значних раптових змін в ринкових умовах

У 2025 році періодичні огляди UONIA були здійснені на засіданнях Ради оверсайту індикаторів грошового та валютного ринків 19.02.2025 та 27.08.2025.

Чинна методика розрахунку UONIA (діє з 04.01.2022 року)

усі угоди за депозитами O/N між банками та НБУ ранжуються за обсягом від найбільшого до найменшого, відсікається 45% від загальної кількості угод зверху та знизу ряду

усі угоди за кредитами O/N між банками та НБУ ранжуються за обсягом від найбільшого до найменшого, відсікається 45% від загальної кількості угод зверху та знизу ряду

усі* угоди/агреговані** угоди O/N між банками за кредитами та депозитами з обсягами від 10 до 200 млн. грн

** про які ТІС надали інформацію НБУ*

*** угоди окремого банку з одним і тим же банком агрегуються в одну угоду з середньозваженою % ставкою за ними*

угоди/агреговані ранжуються від найменшого до найбільшого значення ставки

I етап: по 5% від загальної кількості угод/агрегованих угод зверху та знизу ряду
(серед угод з однаковою ставкою відсікаються угоди з найбільшими обсягами)

решта
угод/агрегованих угод

II етап: угоди/агреговані угоди із ставкою що є > або < на 2 стандартні відхилення від середньої по ряду що лишився

**UONIA =
середньозважене
значення
базового
ряду
(що лишився
після
відсікання)**

Агрегування/ранжування

Відсікання

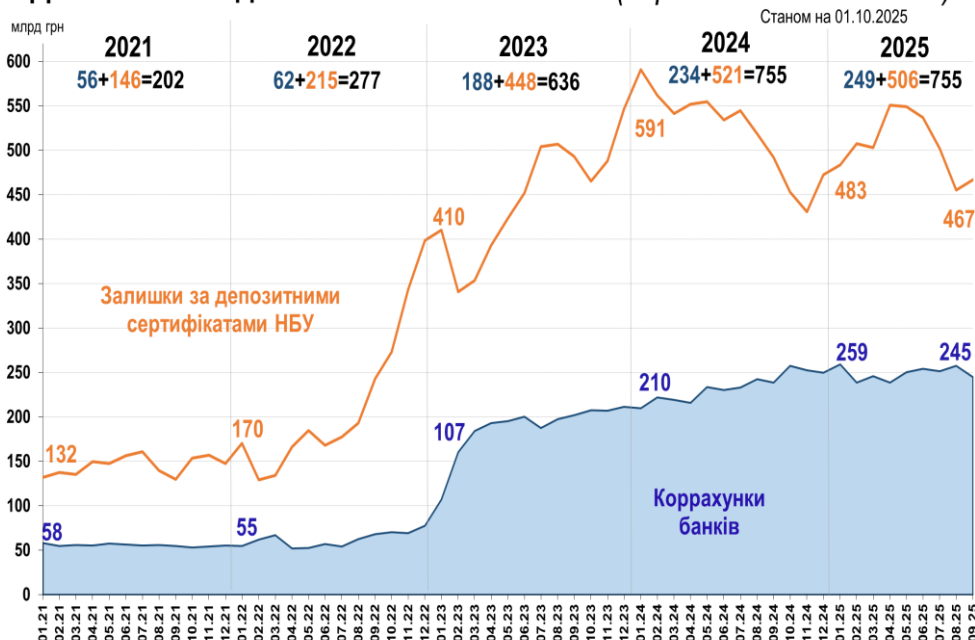
Калькуляція

Розрахунок UONIA за особливих умов здійснюється:

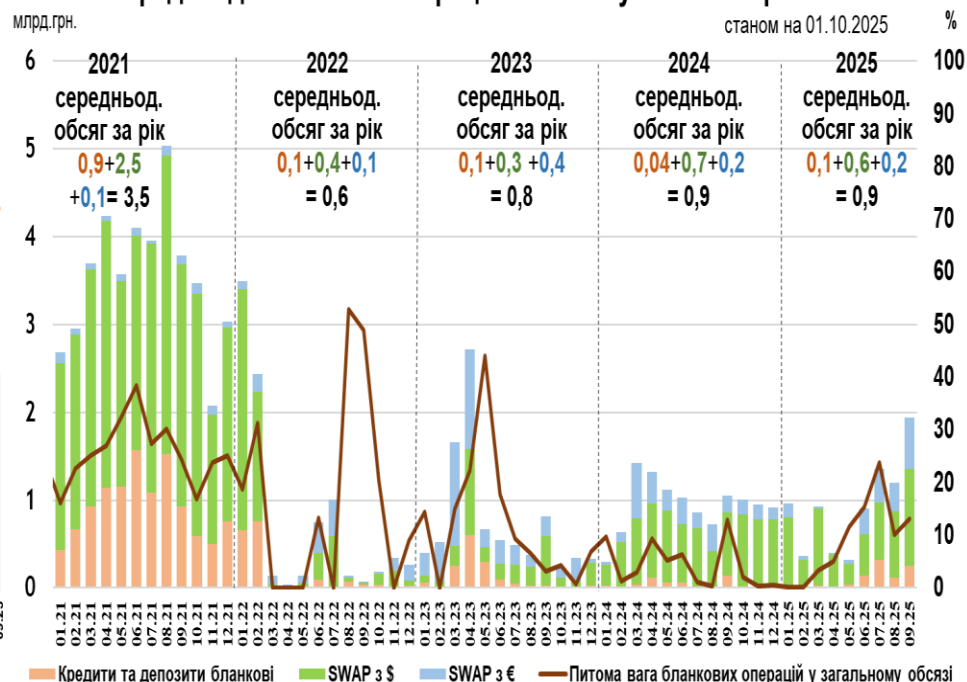
- якщо загальна кількість угод за попередній день є < 5;
- та/або загальна кількість банків-контрагентів (уключаючи НБУ) за угодами < 3;
- та/або обсяг угод є ≤ 10% від середньоденного значення обсягу угод за попередній плинний місяць.

Значний структурний ліквідності банків створює значні виклики для індикатора UONIA

Динаміка ліквідності банківської системи (середньоденні залишки)

Середньоденні обсяги операцій на МБКР у 2021-2025 роках

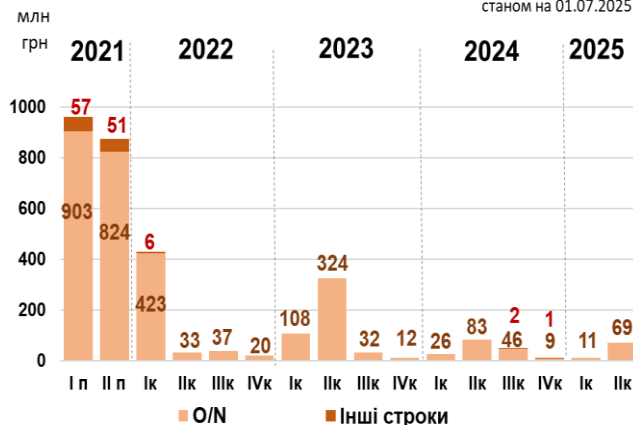

- стрімке зростання ліквідності банківської системи в період ВС пригнітило і без того малоактивний міжбанківський грошовий ринок: ніхто з банків не відчуває бодай тимчасовий брак ліквідності;
- на цьому тлі угоди на будь-якому сегменті міжбанківського грошового ринку носять радше епізодичний характер і не можуть слугувати базою для розрахунку надійного індикатора грошового ринку;
- щоденний розрахунок UONIA здійснюється виключно завдяки врахуванню угод банків з НБУ. Такий підхід не відповідає принципам IOSCO і розглядався свого часу як тимчасовий захід;
- основні прогностичні сценарії не передбачають зниження ліквідності і не дають шансів очікувати в осяжній перспективі на активізацію міжбанківського грошового ринку, що створює значні виклики для UONIA і вимагає розглядати альтернативні варіанти розрахунку бенчмарка.

Незначна кількість угод на грошовому ринку між банками не дає змоги розраховувати бенчмарк без угод з НБУ

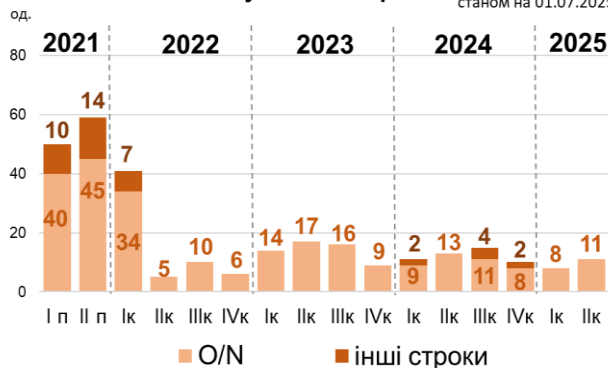
Середньоденні обсяги **бланкових угод** між банками

станом на 01.07.2025

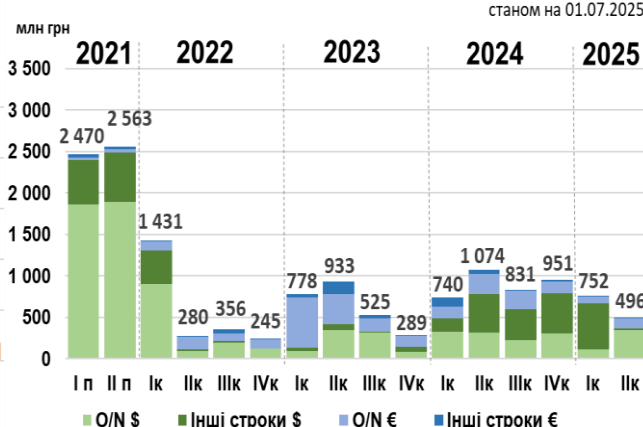
Кількість банків які укладали **бланкові** угоди на МБКР у 2021-2025 роках

станом на 01.07.2025

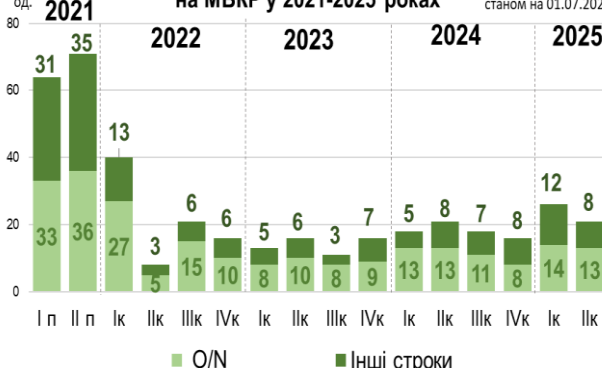
Середньоденні обсяги угод **SWAP** між банками

станом на 01.07.2025

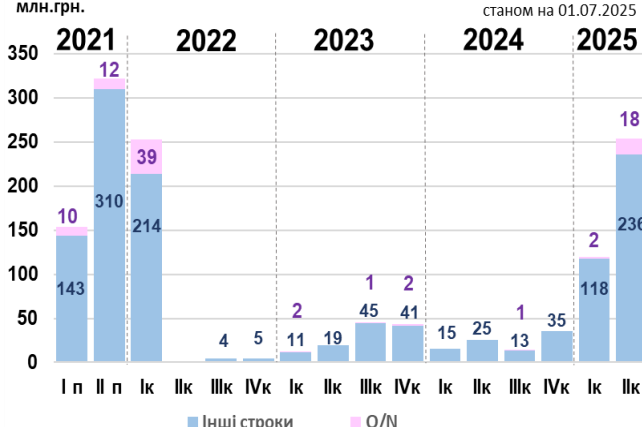
Кількість банків які укладали угоди на умовах **SWAP** на МБКР у 2021-2025 роках

станом на 01.07.2025

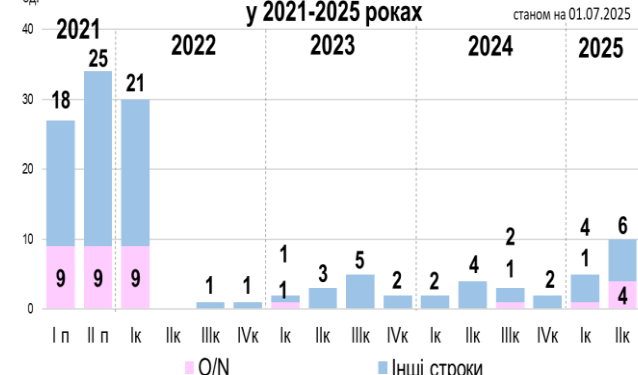
Середньоденні обсяги **РЕПО** між банками

станом на 01.07.2025

Кількість банків які укладали угоди **РЕПО** на МБКР у 2021-2025 роках

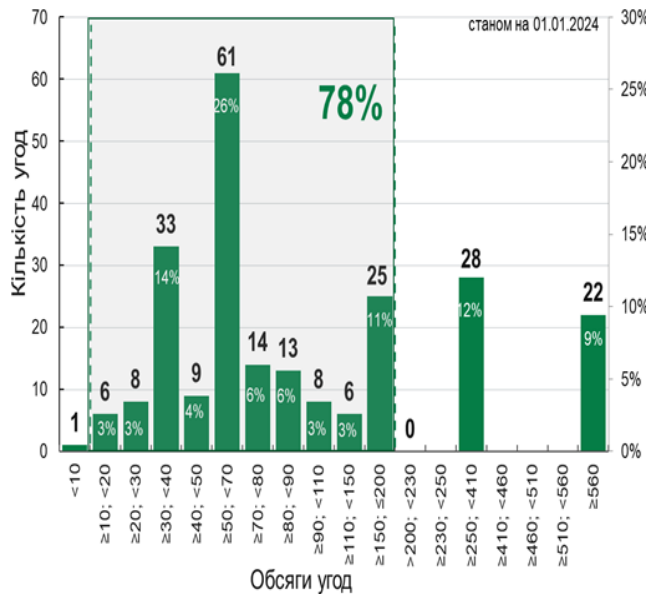
станом на 01.07.2025

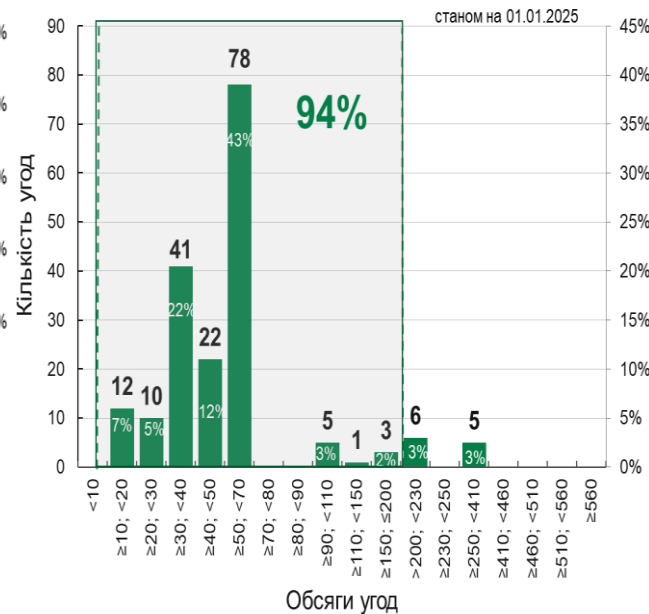
- у II півріччі 2024 - I півріччі 2025 років активність банків в сегменті **бланкових** угод суттєвих змін не зазнала: певне ↑ обсягів у II кварталі 2025 року пов'язано з банком, що не допущений до ДС;
- обсяг угод **SWAP** в I півріччі 2025 року зменшився порівняно з II півріччям 2024 року;
- натомість в сегменті міжбанківського **РЕПО** у I півріччі 2025 року спостерігається тенденція до зростання обсягів угод. Утім, їх номінальний обсяг та кількість банків-контрагентів все ще є досить незначними.

Доцільності у коригуванні граничного обсягу угод для включення в розрахунок UONIA наразі не вбачається

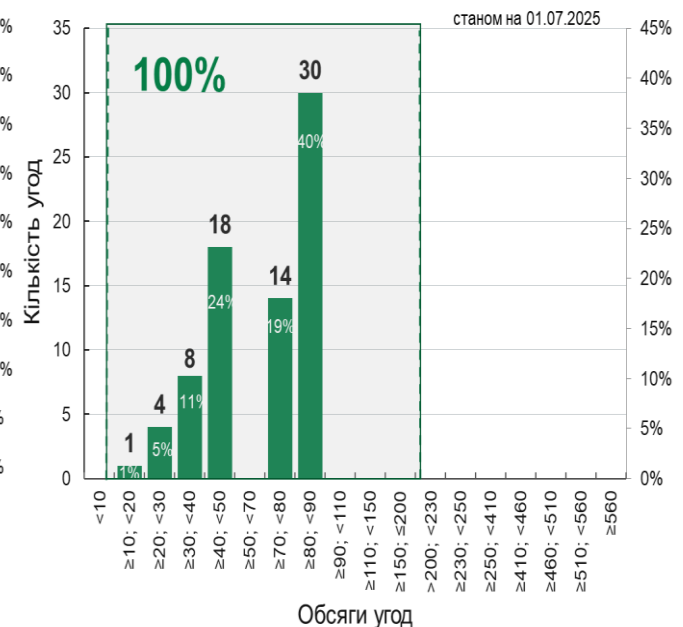
Структура незабезпечених угод О/Н за обсягом з 24 лютого 2022 по грудень 2023 року

Структура незабезпечених угод О/Н за обсягом у 2024 році

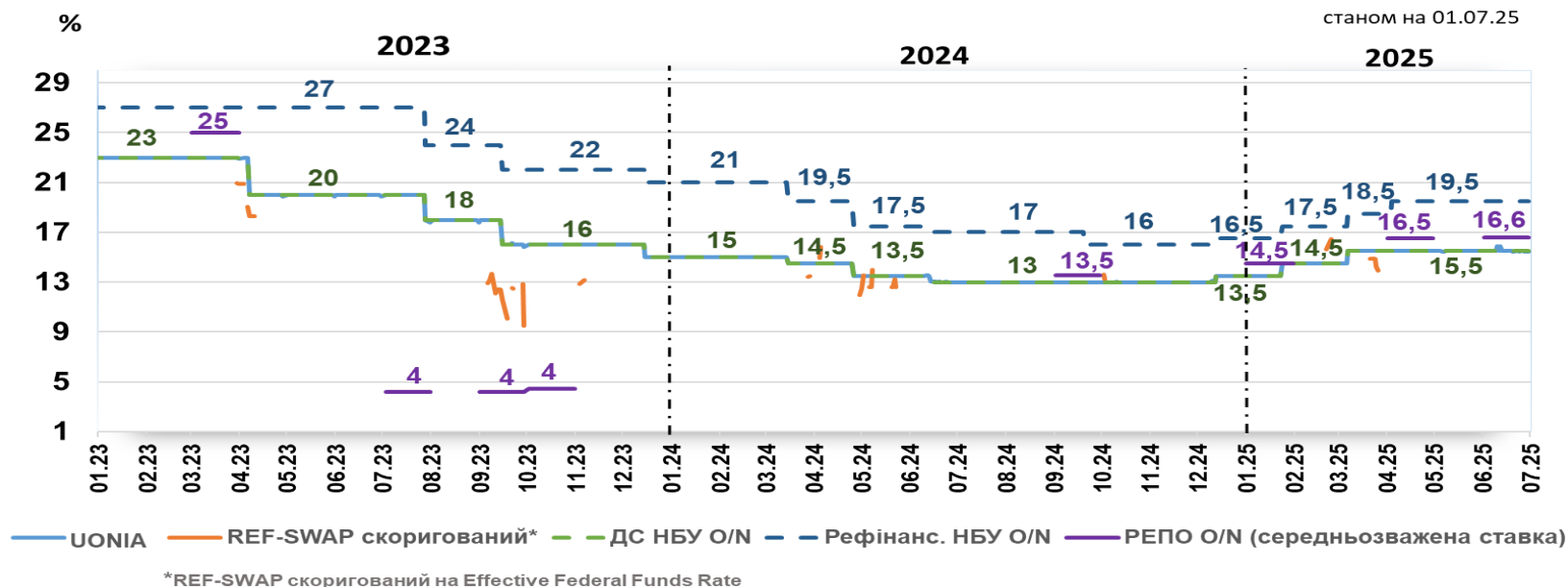
Структура незабезпечених угод О/Н за обсягом у січні – червні 2025 року

- чинна методологія UONIA передбачає, що до розрахунку індикатора беруться угоди/агреговані угоди о/п між банками за кредитами/депозитами обсягом від **10** млн. грн. до **200** млн. грн.;
- У 2024 році **94%** від загальної кількості бланкових угод О/Н на грошовому ринку відповідали за обсягом критерію для потрапляння до розрахунку UONIA. В I півріччі 2025 року **100%** угод О/Н на грошовому ринку відповідали цьому критерію і потрапили до розрахунку UONIA;
- таким чином, чинний критерій є цілком релеватним для нинішнього стану грошового ринку України. Його гіпотетичне розширення на ледь жевріючому ринку непропорційно збільшувало б вплив однієї угоди на велику суму на розрахунок значення UONIA.

Динаміка індексів O/N на міжбанківському грошовому ринку у 2023- 2025 рр.

Динаміка індексів міжбанківського ринку у 2023-2025 рр.

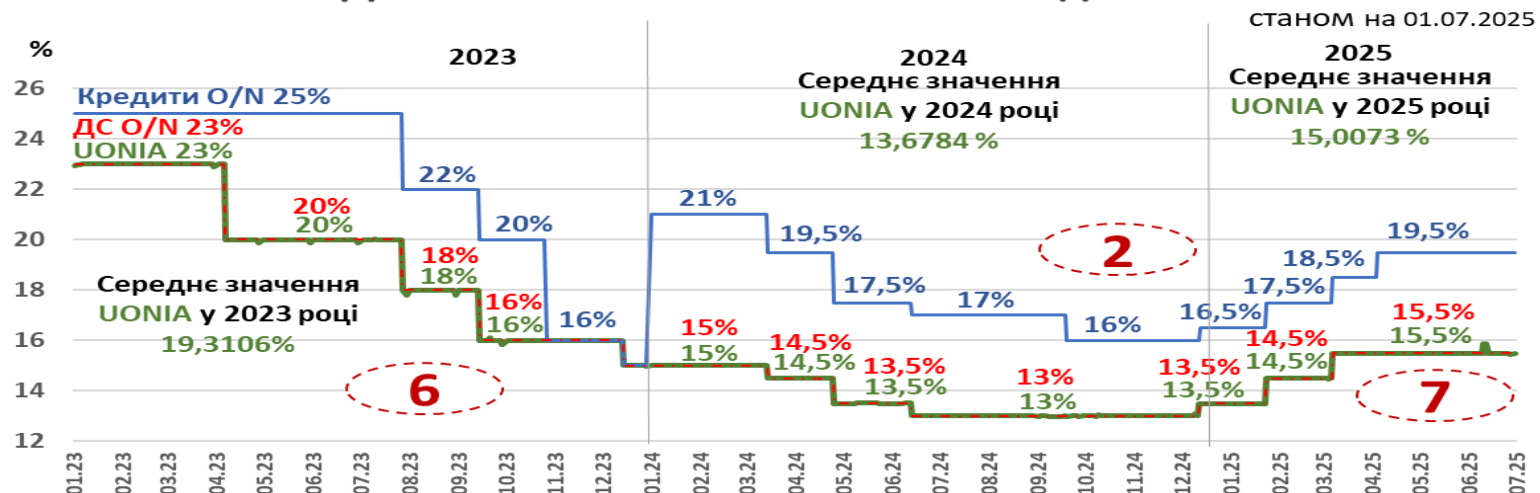

- UONIA розраховується щоденно завдяки тому, що чинна методологія обчислення індикатора передбачає врахування угод з НБУ. Без врахування угод з НБУ UONIA розраховувалася б епізодично, оскільки на ринку незабезпечених угод вкрай низький рівень активності банків;
- довідковий своп-індекс (REF-SWAP) до початку війни розраховувався майже щодня, але був волатильнішим порівняно із UONIA: на його значення окрім коливання вартості гривні також мали вплив коливання вартості долара. Від початку ВС REF-SWAP розраховувався 77 раз (11 разів у 2022р., 27 разів у 2023р., 26 разів у 2024р. та 13 разів за I півріччя 2025 року);
- З початку 2025 року зросла активність банків в сегменті РЕПО операцій*, однак на цьому сегменті банки переважно укладають угоди на термін відмінний від O/N/.

Довідково: дані про середньозважені ставки за репо наведені з файлу статзвітності F4X "Дані про суми і процентні ставки за наданими кредитами та залученими депозитами (за класифікаціями контрагентів і рахунків)".

Діюча методологія розрахунку UONIA не дає шансів в осяжній перспективі не враховувати угоди з НБУ

Динаміка UONIA за чинною методологією

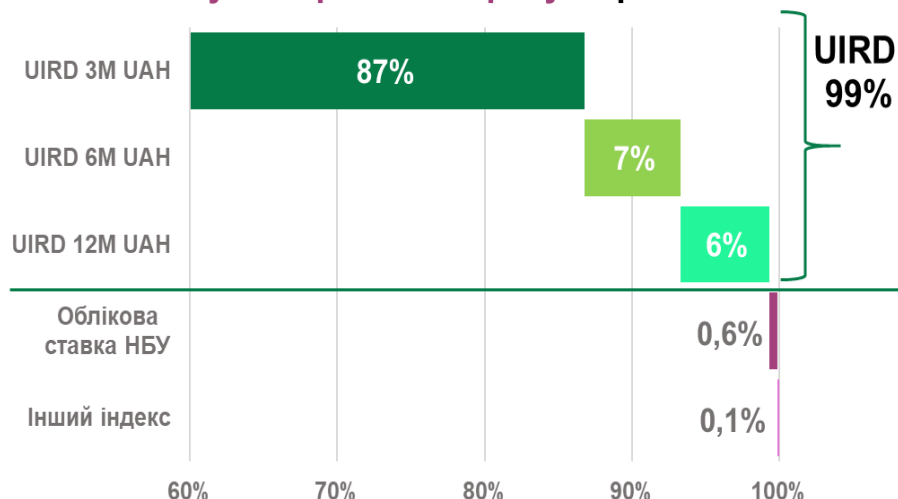
Стратегія поступового переходу до розрахунку UONIA без урахування угод з НБУ* передбачає:

- здійснення **кожні півроку** розрахунку кількості випадків, коли б UONIA (за умови виключення угод з НБУ) не обчислювалася б за основною методологією **у попередній 12-ти місячний період**;
- якщо за результатами таких **двох** поспіль розрахунків виявиться, що методологія для особливих умов використовувалася б **< 2-х разів за півроку**, то розглядається питання щодо переходу на розрахунок UONIA без урахування угод з НБУ.
- У **2023** році було 6 випадків, у **2024** році – 2 випадки, а у I півріччі **2025** року – **7 випадків** коли б **вдалося розрахувати UONIA** з використанням основної методології **без врахування угод з НБУ**.
- Також варто зазначити, що навіть з урахуванням залучення до розрахунку UONIA угод з НБУ, у II півріччі 2024 року у 2 випадках, а у I півріччі 2025 року у 4 випадках UONIA розраховувалася з використанням порядку для **особливих умов** через математичну казуїстику, яка виникає на тлі застосування діючої методології розрахунку до неактивного ринку.

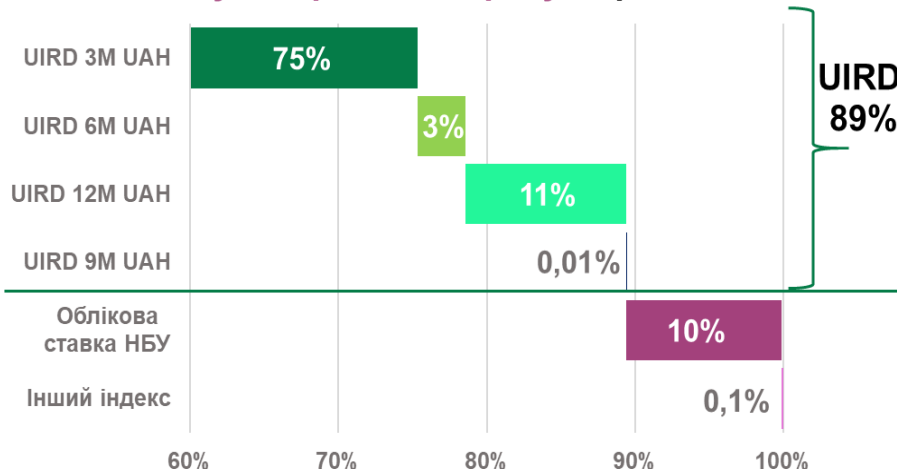
* погоджена на засіданні Комітету оверсайта індикаторів грошового та валютного ринків 15 липня 2021 р., а також обговорена на засіданні Контактної групи грошового та валютного ринків 02 серпня 2021 р.

Порівняння структури обсягів **кредитів ЮО** наданих банками в **гривні** за плаваючою ставкою у II півріччі 2024 р. та у I півріччі 2025 р.

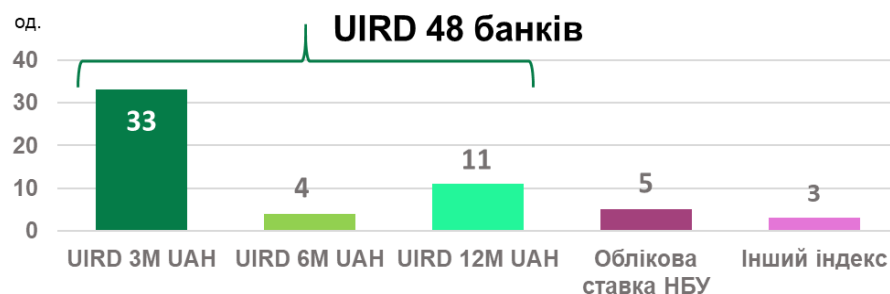
Структура строкових кредитів ЮО
у II півріччі 2024 року в гривні

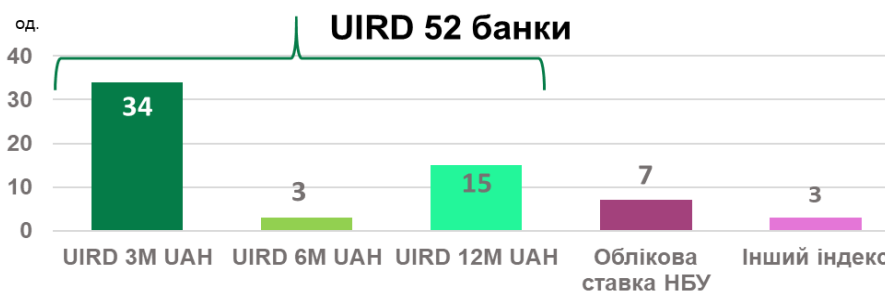
Структура строкових кредитів ЮО
у I півріччі 2025 року в гривні

Кількість банків, які видають строкові кредити **юр. особам** за плаваючою ставкою в **гривні** (у II півріччі 2024 року)

Кількість банків, які видають строкові кредити **юр. особам** за плаваючою ставкою в **гривні** (у I півріччі 2025 року)

У I півріччі 2025р. структура використання індикаторів у розрахунках плаваючих ставок за обсягами кредитних угод ЮО не зазнала суттєвих змін порівняно з II півріччям 2024 року. Разом з тим:

- частка обсягів кредитів, наданих в прив'язці до UIRD, в загальному обсязі кредитів із плаваючою ставкою ↓ з 99% до **89%**;
- натомість частка обсягів кредитів з прив'язкою до облікової ставки НБУ ↑ з 1% до **10%**;

Кількість банків, які використовували для розрахунків індекс UIRD 3M та UIRD 12M збільшилася до 34 банків (+1) та до 15 банків (+4) відповідно. За обліковою ставкою НБУ розрахунки здійснювали 7 банків (+2).

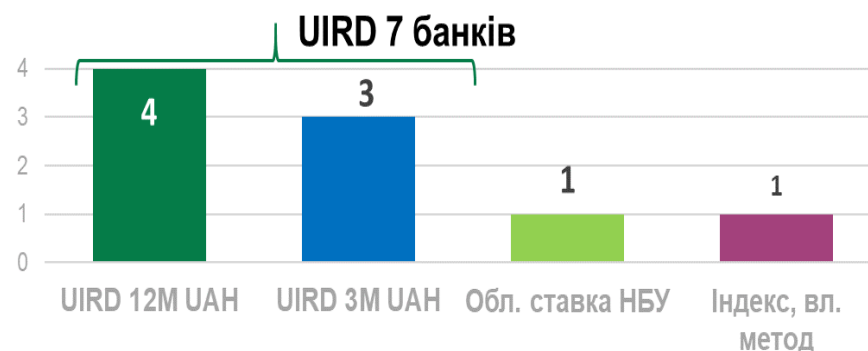
Порівняння структури обсягів **кредитів ФО** наданих банками **в гривні** за плаваючою ставкою у II півріччі 2024 р. та у I півріччі 2025 р.

Кількість банків, які видавали строкові кредити **фіз. особам** за плаваючою ставкою **в гривні** (у II півріччі 2024 року)

Кількість банків, які видавали строкові кредити **фіз. особам** за плаваючою ставкою **в гривні** (у I півріччі 2025 року)

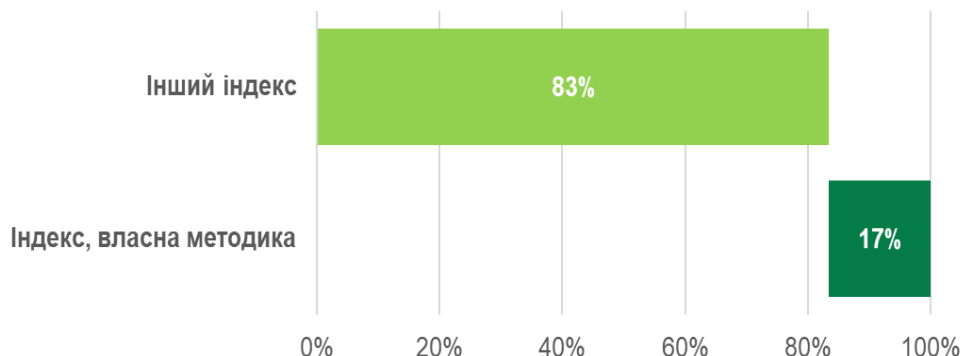
У I півріччі 2025 року в порівнянні до II півріччя 2024 року структура використання банками індикаторів, за якими розраховується плаваюча ставка при видачі строкових кредитів ФО, змінилася наступним чином:

- частка використання індексу UIRD 3M UAH ↓ з **94%** до **77%** від загального обсягу угод з плаваючою ставкою;
- частка використання індексів UIRD 12M UAH ↑ з **2%** до **15%**,
- частка використання облікової ставки НБУ ↑ з **3%** до **7%**.

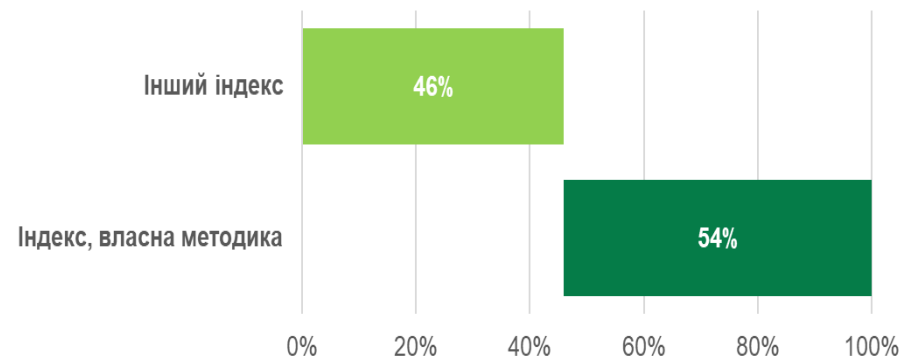
Кількість банків, які укладають такі угоди, є незначною, хоча і ↑ з **4** до **7**.

Порівняння структури обсягів депозитів залучених у ФО за плаваючою ставкою в гривні у II півріччі 2024 р. та у I півріччі 2025 р.

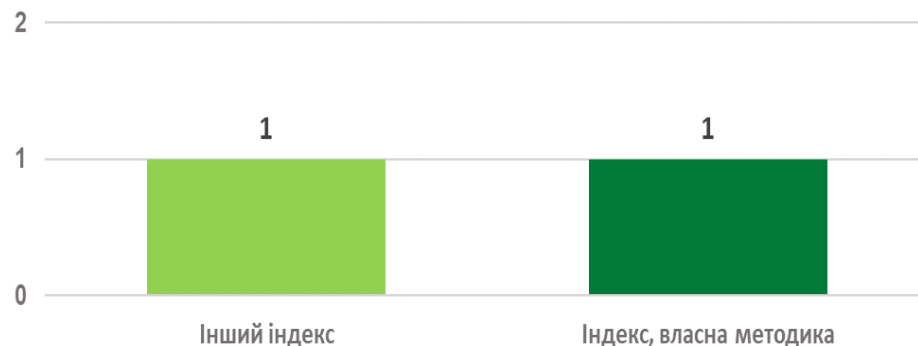
Структура депозитів* ФО наданих у гривні за плаваючою ставкою у II півріччі 2024 року за видом індикатора
(* ставки за депозитами без урахування пролонгованих депозитів)

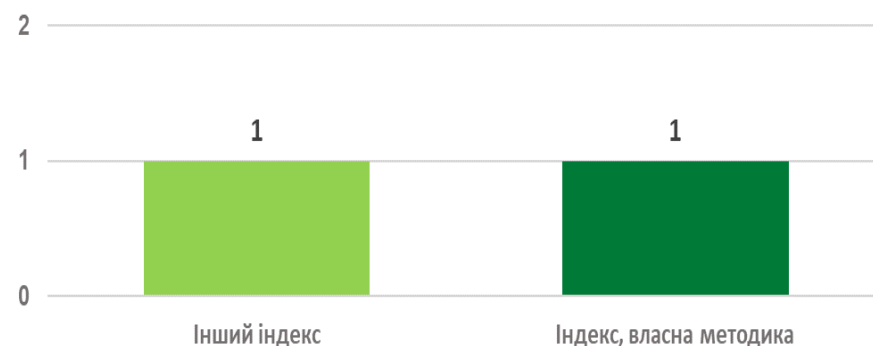
Структура депозитів* ФО наданих у гривні за плаваючою ставкою у I півріччі 2025 року за видом індикатора
(* ставки за депозитами без урахування пролонгованих депозитів)

Кількість банків, які залучають депозити ФО в гривні за плаваючою ставкою (у II півріччі 2024 року)

Кількість банків, які залучають депозити ФО в гривні за плаваючою ставкою (у I півріччі 2025 року)

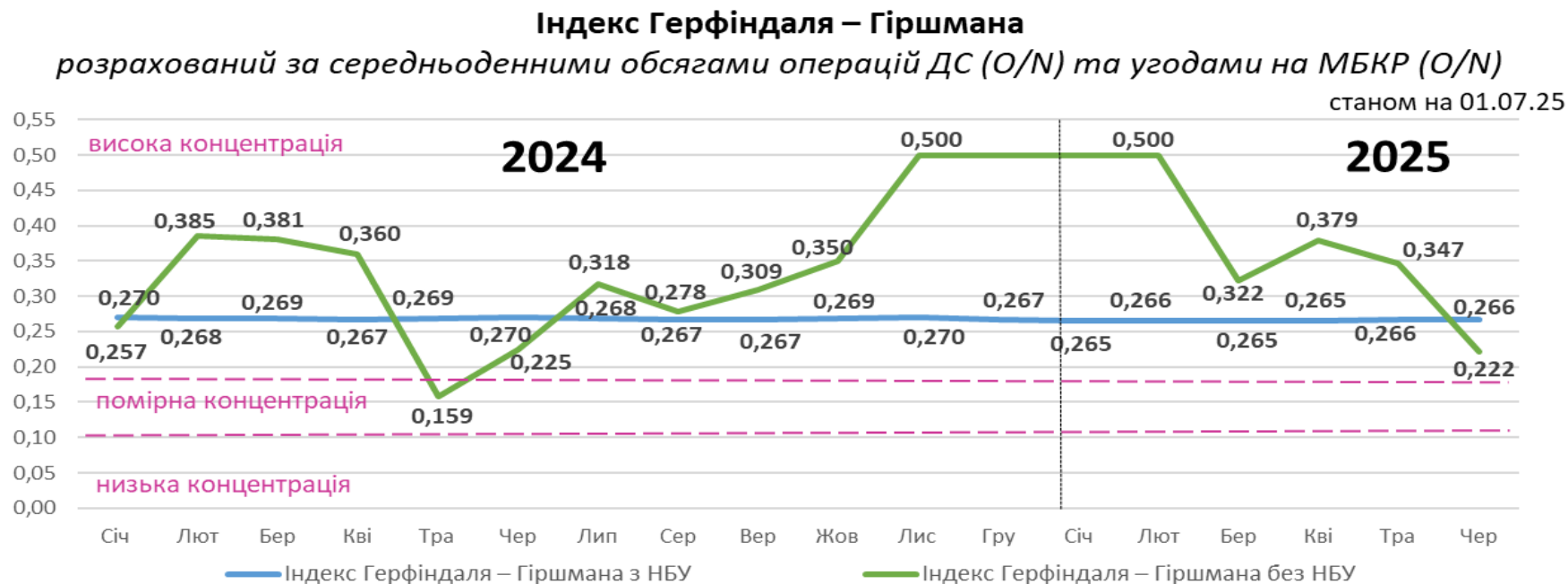

Депозити від населення за плаваючою ставкою у звітних періодах залучали усього 2 банки.

У I півріччі 2025 р. порівняно з II півріччям 2024 року у структурі за обсягами угод використання індикаторів у розрахунках плаваючих ставок за депозитами ФО відбулися зміни:

- частка використання іншого індексу (якого немає в переліку статистичної форми) ↓ з 83% до **46%**,
- частка використання індексу, розрахованого за власною методикою банку, ↑ з 17% до **54%**.

Оцінка концентрації банкового сегмента міжбанківського грошового ринку України за індексом Герфіндаля – Гіршмана

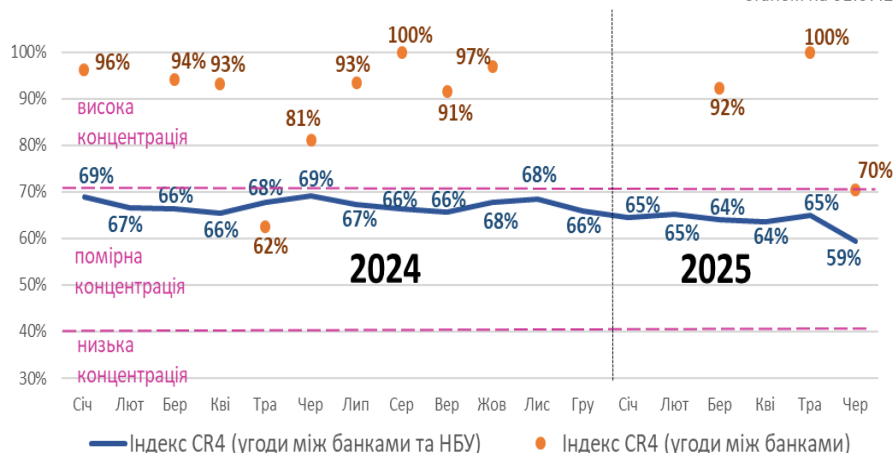
- **HHI** є показником оцінки рівня концентрації та внеску кожного учасника ринку, ураховуючи їх питому вагу (чим більше учасників на ринку, тим нижчий HHI, чим більш нерівномірний ринок, тим вищий HHI).
- Стандартні межі HHI для оцінки рівня концентрації:
 - $HHI < 0,1$ – незначна концентрація (конкурентний ринок);
 - $0,1 \leq HHI < 0,18$ – середня концентрація (олігополістична структура);
 - $HHI \geq 0,18$ – висока концентрація (домінування окремих гравців).
- Рівень концентрації грошового ринку **з урахуванням операцій НБУ** стабільно перебуває на **високому** рівні ($HHI \geq 0,18$) та має стабільну динаміку без суттєвих коливань, оскільки на ринку присутня постійна кількість гравців, а волатильність обсягів угод порівняно низька.
- Рівень концентрації **без урахування угод з НБУ** загалом залишався **високим** та стабільно перебував в діапазоні $HHI > 0,18$. Тільки в травні 2024 року рівень концентрації на міжбанківському грошовому ринку тимчасово перемістився в площину помірної концентрації (на ринку працювало 10 банків).
- Впродовж 4 місяців (з листопада 2024 по лютий 2025) спостерігався період найменшої активності на ринку, коли індекс HHI дорівнював 0,5 (100% ринку становили 2 банки).

Оцінка концентрації банкового сегмента міжбанківського грошового ринку України за Коефіцієнтом концентрації (CR)

Коефіцієнт концентрації (CR4)

розрахований за обсягами операцій банків з НБУ (O/N) та угодами на МБКР (O/N)

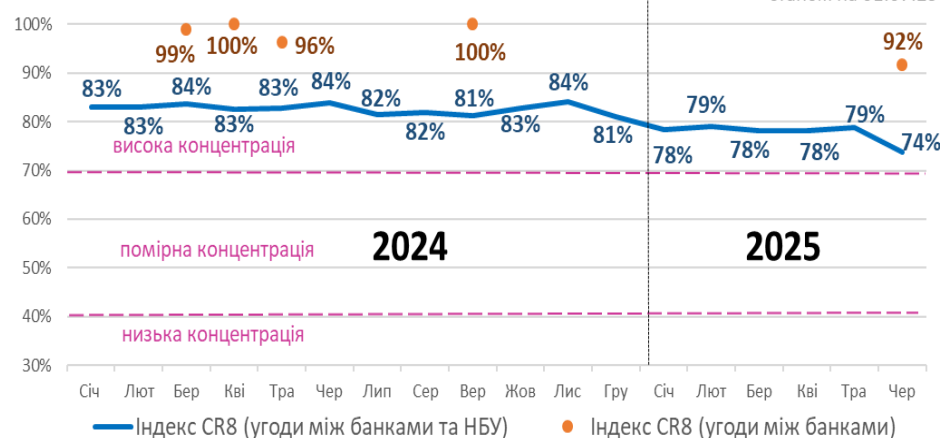
станом на 01.07.25

Коефіцієнт концентрації (CR8)

розрахований за обсягами операцій банків з НБУ (O/N) та угодами на МБКР (O/N)

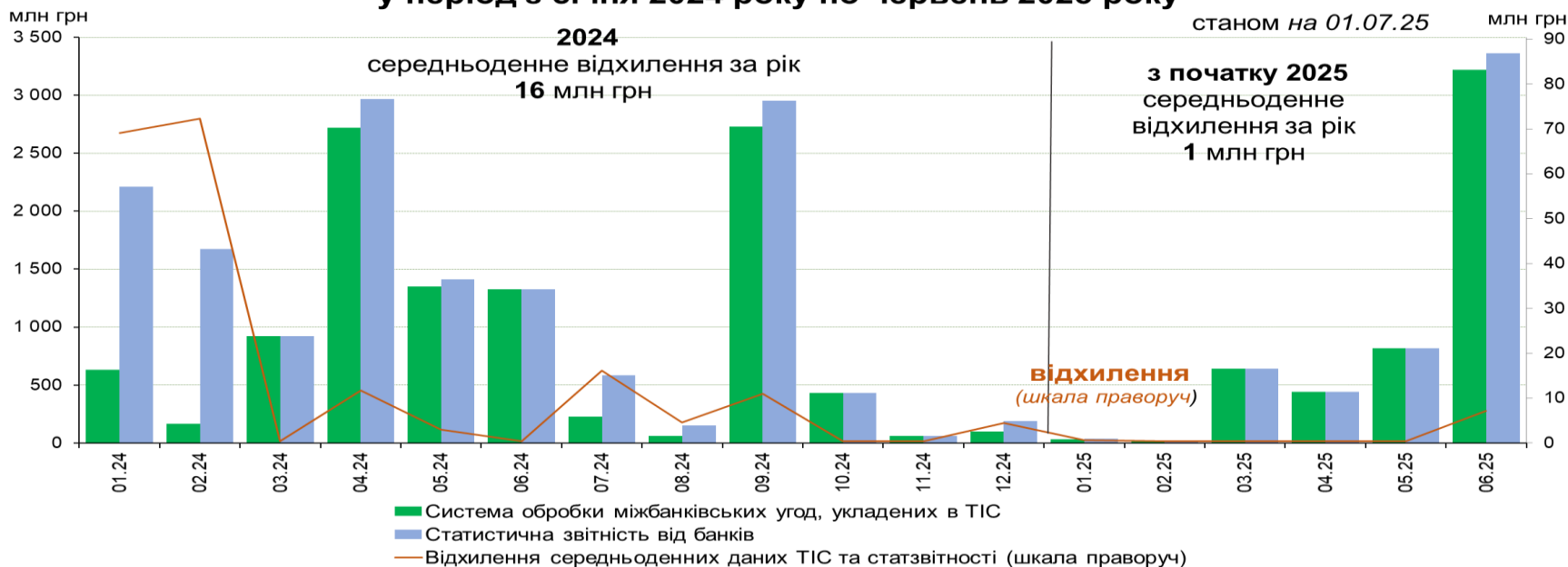
станом на 01.07.25

- Відповідно до рекомендацій технічного експерта SECO започатковано здійснення оцінки концентрації ринку за індексом CRn (додатково до оцінки за індексом ННІ).
- CRn є сумою часток найбільших учасників ринку (зазвичай використовують показники CR4 – чотири або CR8 – вісім), що відображає чи ринок знаходиться «в руках» найбільших гравців.
- Стандартні межі CRn для оцінки рівня концентрації:
 - до 40% – низка концентрація;
 - 40-70% – середня концентрація;
 - понад 70% – висока концентрація
- Індекс CR4:
 - з урахуванням угод з НБУ концентрація ринку за індексом CR4 є помірною...
 - ...та очікувано високою для міжбанківських операцій без угод з НБУ через низьку кількість банків, які працюють на міжбанківському ринку між собою. В окремі періоди 4 провідні гравці займають 100% ринку, а у деякі місяці кількість банків була меншою за 4, що унеможливило розрахунок індексу CR4.
- Індекс CR8:
 - з урахуванням угод з НБУ рівень концентрації ринку перебував на високому рівні.
 - без урахування угод з НБУ індекс CR8 розраховувався епізодично. Кількість банків, що укладали угоди, перевищувала 8 лише у трьох місяцях і дорівнювала 8 у двох місяцях. Решту часу кількість банків, які укладали угоди між собою, була меншою 8.

Порівняння обсягів бланкових угод між банками на грошовому ринку України за даними TIC та файлів статистичної звітності

Порівняння інформації про **бланкові угоди** між банками на МБКР (без НБУ) у період з січня 2024 року по червень 2025 року

- ✓ У **2025** році середньоденне відхилення обсягів бланкових угод овернайт за даними TIC та даними файлів статзвітності є низьким – **1** млн грн/день, тоді як у **2024** році цей показник був **16** млн грн./день (зокрема за рахунок 2-х місяців, у яких середній показник відхилення становив 70 млн. грн.).

Причини розбіжності зумовлені наступним:

- Банки укладають певну частку угод через функціонали відмінні від TIC Bloomberg і Refinitiv;
- Подекуди трапляються помилки у заповненні реквізитів угод в TIC Bloomberg і Refinitiv (обов'язкові реквізити повинні реєструватися з боку обох банків із зазначенням однакових ключових показників у тікеті). Система розрахунку UONIA не бере до уваги угоди де різні контрагенти надають різні реквізити.
- ✓ В цілому дані свідчать про те, що лівова частка угод на МБКР в 2025 році попадає до первинної вибірки що використовується для береться до розрахунку UONIA.

Аналіз впливу угод між банками однієї банківської групи на розрахунок UONIA

Наразі в Україні діє 1 банківська група, до складу якої входять 3 банки.

На бланковому сегменті МБКР впродовж 2024р. – I півр. 2025 р. угоди між банками – учасниками цієї банківської групи, *не уклалися*, а отже їх вплив на розрахунок UONIA *відсутній*

- на сьогодні відсутня необхідність виключення з вибірки угод, що беруться до розрахунку UONIA, угод між банками однієї банківської групи (пропозицію підтримано на засіданні Ради оверсайту індикаторів грошового та валютного ринків, яке відбулося 27 серпня 2025 року);
- наразі потенційний вплив угод між банками однієї групи на UONIA обмежується через правило агрегації угод та максимальної суми угоди (200 млн. грн.) які беруться до розрахунку UONIA;
- дане питання може бути розглянуто більш детально у разі глобальних змін до методології UONIA.

Висновки та питання до обговорення

Висновки

- ☐ існуюча на сьогодні методологія обрахунку UONIA не є ідеальною, однак UONIA зберігає здатність слугувати об'єктивним індикатором грошового ринку;
- ☐ водночас, існує потреба в пошуку можливостей удосконалення методології обрахунку UONIA, що буде зроблено в із залученням зовнішньої технічної допомоги.

Питання до обговорення

- ✓ чи погоджуєтесь Ви з основними висновками, зробленими за результатами періодичних оглядів індикатора UONIA?
- ✓ чи вбачаєте за доцільне тим або іншим чином розширити питання, які підлягають моніторингу в межах періодичного огляду індикатора UONIA?
- ✓ поділіться будь-якими іншими міркуваннями стосовно удосконалення будь-яких аспектів, пов'язаних із визначенням, розрахунком та оприлюдненням індикатору UONIA.